

MILTÄ SÄÄSTÖT IKÄIHMISTEN PALVELUISTA NÄYTTÄVÄT?

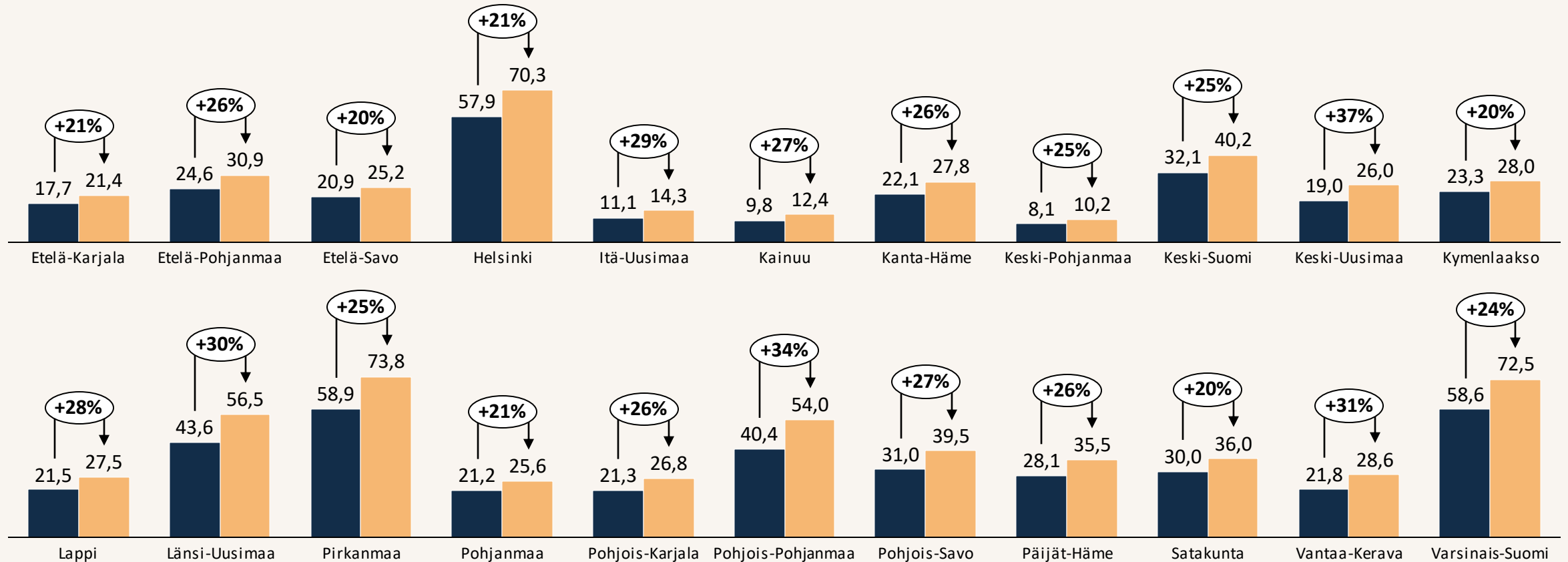
Lyhyt taustoitus

Yli 75-vuotiaiden lukumäärä tulee kasvamaan yli 150 tuhannella vuoteen 2030 mennessä

Yli 75-vuotiaiden lukumäärä suomessa hyvinvointialueittain 2023 ja 2030E,
Tuhatta henkilöä

■ Yli 75-vuotiaiden lukumäärä, 2023
■ Yli 75-vuotiaiden lukumäärä, 2030E

Ikäihmisille on tarjolla erilaisia palveluita palvelutarpeen kehittyessä

Ikäihmisen palvelutarvetta arvioidaan yhden tai useamman hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijan toimesta

Ikäihmisen palvelutarpeen kehitys

Kotona ilman palveluita

Kotona keyempien tukipalveluiden tuella

Kotona omaishoidossa

Kotona kotihoidossa

Eri tasoisissa asumispalveluissa

Sairaalassa osastohoidossa

Kalliimmat palvelut

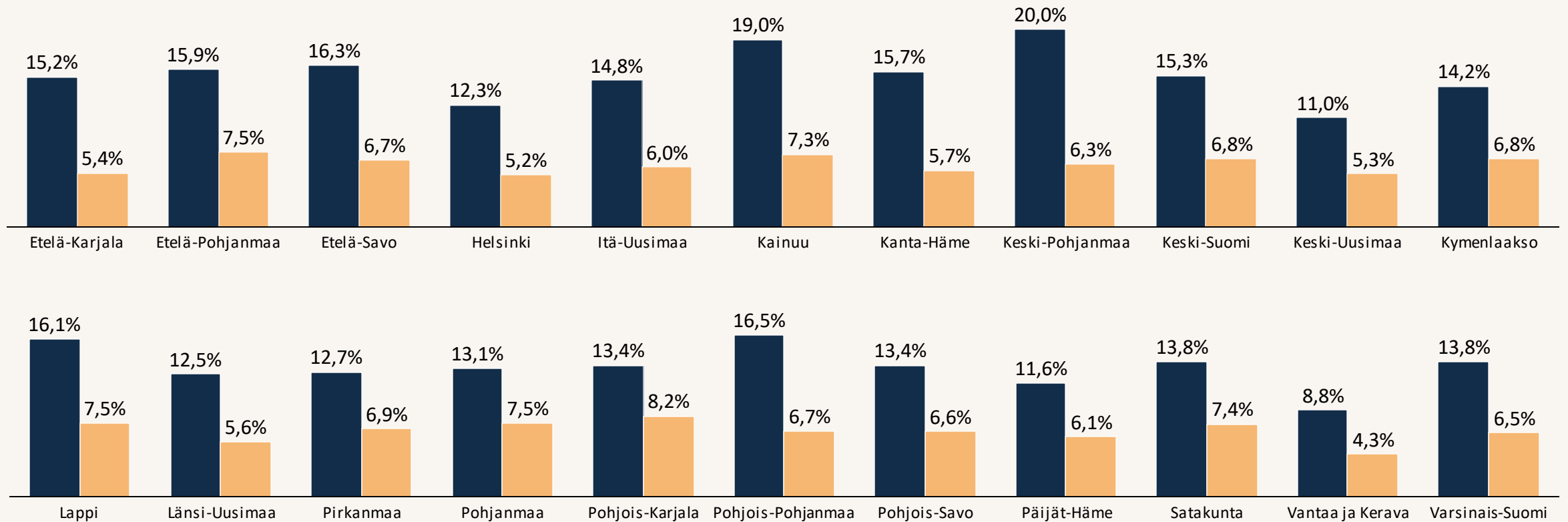
Edullisemmat palvelut

Vuonna 2023 kotihoiton peittävyys oli ~13,9% ja ympärivuorokautisen palveluasumisen ~6,4% koko maan tasolla

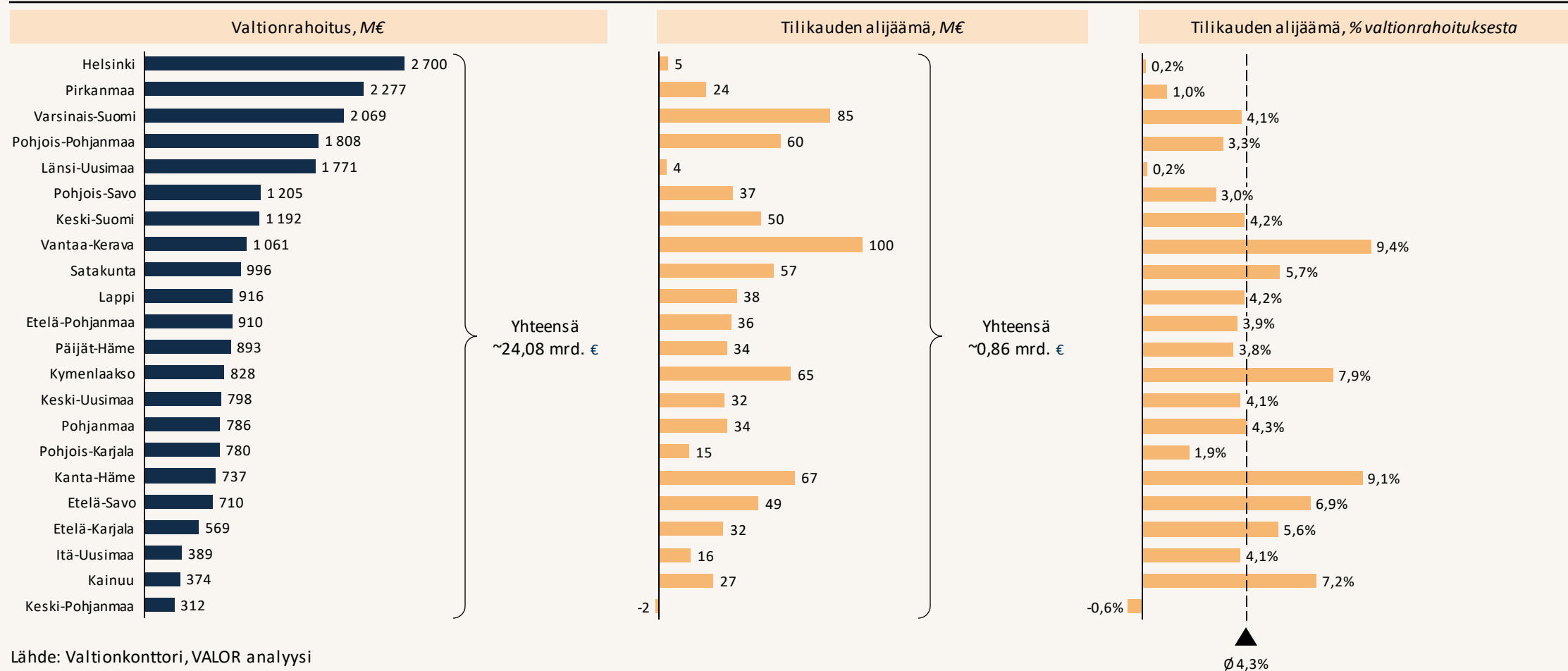
Säännöllisen kotihoiton ja ympärivuorokautisen palveluasumisen peittävyys yli 75-vuotiaasta väestöstä 2023, %

Kotihoito
Ympärivuorokautinen palveluasuminen

Kokonaisuutena hyvinvointialuiden talouteen kohdistuu merkittävä säästöpainne tulevina vuosina

Hyvinvointialueiden sote-rahoitus vuonna 2024 ja alueiden alijäämäennuste, M€

Lähde: Valtionkonttori, VALOR analyysi

Moni alue tavoitteleeekin nyt säästöjä ikäihmisten palveluista

- Keinoja ovat palveluiden peittävyden alentaminen sekä ostopalveluiden vähentäminen.
- Käytännössä palveluiden peittävyden alentaminen tarkoittaa sitä, että palveluihin pääsemistä kiristetään. Ostopalveluiden vähentäminen vähentää myös tarjolla olevien palveluiden määrää.
- Huomionarvoista on, että moni hyvinvointialue, kuten Satakunta ja Pirkanmaan, eivät ilmoita sopeuttamissuunnitelmissaan ikäihmisten kotiin vietävien palveluiden tai asumispalveluiden osalta mitään säästötoimenpiteitä, vaikka niillä todellisuudessa onkin suunnitelmissa tehdä sellaisia.
- Esimerkkejä säästöistä:

Lappi:

Etäkäynti korvaa 10% kotihoidon käynneistä vuonna 2025, 30% vuonna 2026. Ikääntyneiden ympärivuorokautisen asumisen keventäminen, eli palvelupeiton laskeminen 0,5-1,5 prosenttiyksikköä vuoteen 2026 mennessä.

Varsinais-Suomi:

Sopimusomaishoitajien määrää lisätään. Palvelurakennetta kevennetään, ympärivuorokautisen palveluasumisen palvelupeitto lasketaan 5 prosenttiin.

Pohjois-Pohjanmaa:

Kotiin annettavia palveluja vahvistetaan, säännöllisen kotihoidon tavoitepeittävyys nousee 14%:iin. Ikäihmisten ympärivuorokautisen palveluasumisen peittävyys lasketaan 6 prosenttiin aiemmasta 8,1%:sta vuonna 2024.

Etelä-Pohjanmaa:

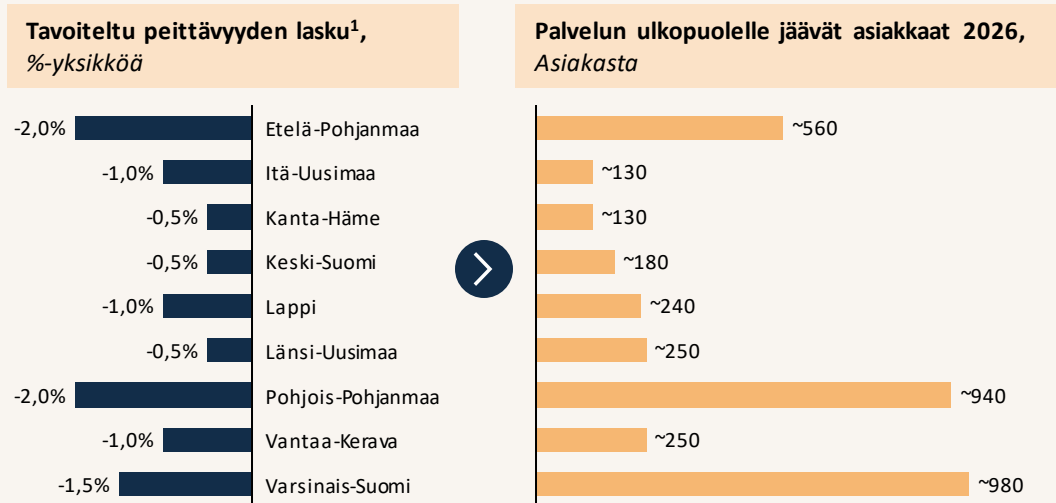
Kotihoidon peittävyttä kasvatetaan ja lisätään etäkontakteja. Vanhustenkoteja yhdistetään ja muutetaan yhteisölliseksi asumiseksi: Ympärivuorokautisen palveluasumiseen peittävyden lasku 6 prosenttiin.

Palvelurakenteen suunnittelussa syytä huomioida vaikutukset ikäihmisten sote-kustannuksiin kokonaisuutena

Alueilla, jotka ovat ilmoittaneet tavoittelevansa ympärivuorokautisen palveluasumisen peittävyden laskua, **yhteensä ~3 700 ikäihmistä** jäisi palvelun ulkopuolelle vuonna 2026 suhteessa vuoden 2023 tasoon

Ympärivuorokautisen palveluasumisen ulkopuolelle jäävät yli 75-vuotiaat ikäihmiset

- Tarkasteluun valittu havainnollistava esimerkinä ne alueet, jotka ovat erikseen ilmoittaneet palvelustrategiassaan aikomuksen laskea ympärivuorokautisen palveluasumisen peittävyttä
- Kyseisillä alueilla asui ~45% Suomen yli 75-vuotiaasta väestöstä vuonna 2026

1) Arvioita perustuen alueiden nykyiseen palvelupeittoon ja alueiden sopeuttamissuunnitelmissa esitettyihin ympärivrk. palveluasumisen peittävyystavoitteisiin 2) Karhu, T. (2014).

Yksin asumisen yhteys sosiaali- ja terveyspalveluiden käyttöön ja yksinäisyyteen lonkkamurtumasta toipuvilla ikääntyneillä ihmisillä

Lähde: Tilastokeskus, hyvinvointialueiden sopeuttamissuunnitelmat, VALOR analyysi

Ikäihmisten sote-palveluiden käyttö painottuu eri tavalla riippuen siitä, minkä palvelun piirissä he ovat. Esim. kotona asuvat ikäihmiset käyttävät tyypillisesti asumispalveluissa olevia enemmän päivystystä ja muita terveyspalveluita. Palvelurakennetta suunniteltaessa hyvinvointialueilla pitäisi pyrkiä huomioimaan muutosten vaikutukset koko sote-palvelukokonaisuuteen yksittäisten ikäihmisten palveluiden sijasta.

Havainnollistava kuvaus eri palvelumuodoissa olevien ikäihmisten sote-palveluiden suhteellisesta käytöstä

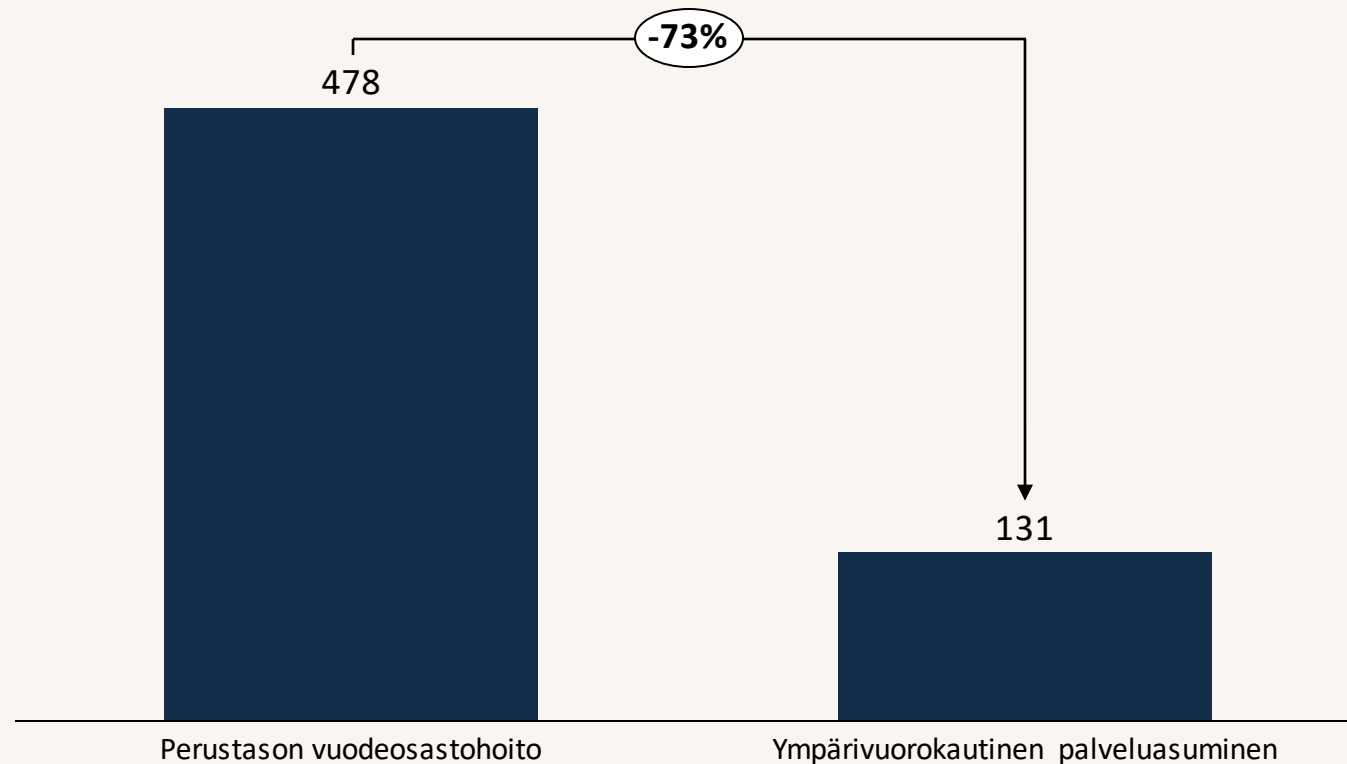

- Kotona yksin asuvat ikäihmiset käyttävät tyypillisesti enemmän raskaita terveydenhuollon palveluita, kuin asumispalveluissa asuvat²
- Mikäli palvelutarpeeltaan raskashoitaisia ikäihmisiä rajataan jatkossa aiempaa useammin palveluasumisen ulkopuolelle, voivat ikäihmisten sote-kokonaiskustannukset pahimmillaan jopa nousta (esim. päivystyksen, ensihoitopalveluiden ja perustason avo- ja vuodeosastohoidon lisääntyneen käytön myötä)

Ympäri vuorokautinen palveluasuminen on yli 70% perustason vuodeosastohoitoa edullisempää

Ympäri vuorokautisen palveluasumisen ja perustason vuodeosastohoidon kustannus järjestäjälle 2022

€/vrk

- Jos ikäihmiselle, joka ei pärjää yksin kotona, ei löydy hoitopaikkaa asumispalveluista, saattaa ikäihminen päätyä hoitoon perustason vuodeosastolle tai jopa yhteispäivystykseen. Nämä ihmiset harvoin ovat sote-palveluiden ulkopuolella kokonaan.
- Vaihtoehtoiset hoitopaikat tulevat yhteiskunnalle kalliimmaksi sekä kuormittavat julkisen terveydenhuollon kriittisiä toimintoja kuten päivystystä aiheuttaen näin haasteita koko väestön palveluiden tarjoamiselle.

Lisätietoja:

Myynti- ja kumppanuusjohtaja Iina Vartia
p. 040 356 8124, e. iina.vartia@attendo.fi

Kiitos